

Crkva postoji kad postoji za druge

Poruka predsjednika Vijeća HBK-a za katehizaciju i novu evangelizaciju
na početku školske i katehetske godine 2019./2020.

Draga braćo svećenici, redovnici i redovnice, katehete i vjeroučitelji,
draga djeco i mladi, dragi roditelji!

Annus mirabilis ili godina čuda. Ove se godine navršava trideset godina otkako je, najprije malim koracima, a zatim sve snažnijom dinamikom, Europa započela disati s oba svoja „plućna krila“ (sv. Ivan Pavao II.). Te je 1989. godine srušen Berlinski zid, zapečaćen je tzv. *hladni rat* i pala je *željezna zavjesa*. U toj „godini čuda“ (K. Schwarzenberg) započinje osamostaljenje mnogih novonastalih europskih zemalja, čiji je pogled, oslobođen od totalitarnoga komunističkog režima, bio usmjeren prema novom demokratskom političkom i društvenom sustavu, kao izrazu novoga odnosa prema čovjeku i društvenoj zajednici. U tim okolnostima, nažalost, zapečaćenima krvlju, rađa se i naša domovina, Republika Hrvatska. Za Crkvu je to vrijeme bilo vrijeme unutarnje, ali i izvanjske preobrazbe. Sloboda, koja joj je iznova bila darovana, omogućila joj je djelovanje na nov način i na različitim područjima, čime je religija, odnosno vjera, postala dijelom javnoga i društvenog života.

Vjeronauk u školi kao izraz slobode. Jedan od znakova slobode očitovao se i u ponovnom uvođenju vjerskog odgoja u predškolske ustanove te vjeronauka u osnovne i srednje škole. Bio je to znak slobode da i mi, kao Katolička Crkva, smijemo i možemo vjerovati, odnosno svoju vjeru javno očitovati te isto tako znak ostvarenoga prava da smijemo javno govoriti te mladim generacijama posredovati ono u što vjerujemo. Time je odgojno-obrazovni sustav u Republici Hrvatskoj prihvatio religiju, odnosno kršćansku vjeru, kao integralni dio povijesti čovječanstva, bez koje je nemoguće razumjeti kulturne epohe europske i svjetske civilizacije, ali i dokučiti posljednji smisao života čovjeka i društva u kojemu on živi. Naš je odgojno-obrazovni sustav time potvrdio svoju budućnost ukorijenjenu na prošlosti, koja je najprije kršćanska, te prihvatio činjenicu da je čovjek, među ostalim, i *ens naturaliter religiosum* (biće koje je po svojoj naravi religiozno).

Od annus mirabilis do „kompleksa Boga“. Danas, trideset godina nakon „željezne zavjese“, kao da je splasnulo oduševljenje Europe za traženje novih putova suživota. „Vrtovi na Istoku cvjetaju sporije, a ratovi i sukobi zadobili nove oblike“ (H. Konrad). Terorizam nije oduzeo dah samo New Yorku, već u strah zaogrnuo Pariz, Brüssel i čitavu Europu. Komunizam, kakav poznajemo, možda više ne postoji, a željezna zavjesa pretvara se u pogranične žice, koje mnogim stradalim izbjeglicama te migrantima žele spriječiti ulaz u Europu. Usto, iz oba „plućna krila“ Europe, obilježena pluralnim i sekularnim ambicijama, čuju se, kad je riječ o ulozi religije u društvu, isti povici kao i prije trideset godina: religija je privatna stvar pojedinca i mjesto joj je ili u obitelji ili u sakristiji. Oni koji žele ukloniti vjeronauk iz škole, žele ne samo ukloniti religiju iz javnosti, nego dehumanizirati čovjeka, koji je po svojoj naravi religiozno biće. „Svjetovni prozelitizam“, kojim se svima želi nametnuti novo „jednoulje“, često priječi svaki dijalog. Čak i onaj o obrazovanju, kao da bi obrazovanje bilo poslanje i zadaća samo jedne osobe ili stranke, a ne čitave zajednice.

Uz sve to, razvojem gospodarskoga tržišta od produktivnosti prema konzumizmu, pri čemu raste i značenje simboličke vrijednosti robe, nastaju „novi oblici duhovnosti, koji svoj izraz pronalaze u tržištu i trgovini“ (J. M. Hull). Time se snaži i uloga novca, koji je postao globalna moć i svrha sebi samome, te koji čovjeka reducira na *homo oeconomicus*, dovodeći ga u opasnost da podlegne „kompleksu Boga“ (H. E. Richter), odnosno da sebe učini središtem i

gospodarem svega. I odrastanje djece i mladih, čak i u okviru odgojno-obrazovnog sustava, nije imuno od takva utjecaja.

Vjerski odgoj u službi dostojanstva ljudske osobe. Crkva je odavno prepoznala vrijedne znanstvene plodove pedagogije, psihologije, sociologije, komunikologije, didaktike i drugih znanosti (usp. *Gravissimum educationis*, 1). Zbog toga je oduvijek poštovala i s posebnom zahvalnošću gledala na odgoj i obrazovanje mladih, te na ulogu onih koji su nositelji toga procesa i koji su u nj uključeni. Katolički vjeronauk u osnovnoj i srednjoj školi ima pred očima najprije odnos čovjeka prema svojoj vlastitoj egzistenciji, a onda i prema cjelovitoj stvarnosti koja ga okružuje. Tek potom su specifični sadržaji i istine vjere predmet procesa njegova učenja i poučavanja. Upravo zbog toga Crkva ima pravo naglašavati važnost religije i kršćanske vjere te tumačiti posljednji smisao života i ljudskoga djelovanja. Na taj način ona daje doprinos odgoju i obrazovanju, koji čovjeka shvaća i potvrđuje u njegovu ljudskom dostojanstvu, čuva ga i štiti od mogućnosti da postane sredstvom bilo kakva interesa. Istodobno, Crkva štiti i sam sustav odgoja i obrazovanja, koji, čini se, često biva doveden u opasnost da postane predmetom različitih interesnih skupina.

Ta život je vredniji od jela i tijelo od odijela (Lk 12,23). Katolički vjeronauk u našim je školama otvoren svima. Onima koji miraz kršćanskoga uvjerenja sa sobom donose već iz obiteljskoga doma vjeronauk pomaže bolje razumjeti i tumačiti vjeru. Onima koji su još na putu traženja osobnoga životnog opredjeljenja vjeronauk omogućuje sučeljavanje i propitivanje vlastitih stavova u odnosu prema porukama Isusa Krista i odgovorima Crkve. Konačno, onima koji Isusa Krista još nisu upoznali, vjeronauk služi kao prvi navještaj vjere, pri čemu neće, bez obzira na moguću početnu nezainteresiranost učenika, odustati od buđenja njihova interesa za evanđeosku poruku Života. Budući da Crkva postoji samo ako živi za drugoga, ona, iz blaga koje posjeduje, učenicima nudi stvarnost onkraj one koja je mjerljiva i koja se može izračunati. To je stvarnost kraljevstva Božjega na zemlji: „Tražite najprije Kraljevstvo i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo dodati“ (Mt 6,33).

Od annus mirabilis do vita mirabilis. Dobro je, stoga, što „Škola za život“, kao projekt u procesu razvoja, računa na katolički vjeronauk u osnovnim i srednjim školama. Crkva vjeronaukom želi posredovati poruku Isusa Krista da čovjek ne živi samo o kruhu (usp. Mt 4,4). Još će manje njegovo srce pronaći ispunjenje u pohlepnom zgrtanju bogatstva (usp. Lk 12, 13-21). Ne radi se, naravno, samo o materijalnom bogatstvu, nego i o svakoj pohlepi koja u čovjeku budi želju za više, i još više. Svako je, naime, posjedovanje dobro samo ako mu se ne služi i ako ono ne gospodari nama. Takvo se shvaćanje može razviti samo iz osobnoga susreta s Isusom Kristom, odnosno nutarnjim obraćanjem svakoga od nas: vjeroučitelja, svećenika, roditelja, učenika. Tek tada će naš život postati *vita mirabilis*.

Neka se vjeronaučna i katehetska godina koja je pred nama pretvori u našu čežnju za istinskim životom. A svima nama neka Krist Gospodin otvori um da shvatimo i srce da živimo svoj identitet: Crkve koja postoji kad postoji za druge!

Đakovo, 22. kolovoza 2019.

✠ Đuro Hranić
predsjednik Vijeća HBK-a za katehizaciju
i novu evangelizaciju